

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Johanna Olsson

Härad: Luggude

Adress: Marichem, Bärry

Socken: Vällure

Berättat av: Karina Åkesdotter

Uppteckningsår: 1933

Född år 1792 i Vällure Socken

Uppteckningen rör Hembehandling av sjukdom.

De minnen jag upptecknat är mina egna, en del har jag själv varit med om, dels har de berättats av min farmor Karina Åkesdotter, hennes far var i slutet av 17 och långt i på 1800 talet ortens läkeman för både människor och djur. Han var Landtbrukare hade ett hemman i Vällure socken hans namn var Åke Svensson. Därför kom det sig att min farmor var så intresserad av hushåll hon hade själv aldrig varit sjuk aldrig sökt läkare aldrig tagit någon medisin, hon talade gärna om sina minnen från från svunna tidvarre. Den hon alltid i mig hade en intresserad åhörare. Hon dog 1883 vid 91 års ålder.

1 Något offer av ett eller annat slag hörde jag aldrig talas om, men slått vatten i bäcken var inte bra, för der bodde älvar, när bäcken brusade tyckte de sig höra älvaspel. Jag hörde berättas om ett obildbart barn som di hade sökt en klok gumma för, hon hade förklarat det var för di hade tvättat barnets kläder i bäcken innan det hade fått dopet, der hade älvar spelat över dem därför var det obotligt. Det var mycket nog med ett litet barn innan det var dopet. Di fick inte tömma ut något på marken som hade med barnet eller dess kläder att göra. I en undanförande vrad, till exempel i en hörna av ett tomt logolv grävdes ett djupt hål der lades ett locke över, der tömdes allting som hade med barnet att göra. Det bars alltid mer i slutna kärll inte under bar himmel för då kunde de hända att barnet kom ut för något otygg. Så snart barnet var dopat hade otygg ingen maket över det. Ända så sent som i slutet på 70 talet gick det till på det sättet. Di gamle trodde inte de gick an med mindre.

2
Ej bra slå
vatten i bäcken
- älvar.

Barnet före
dopet.

L. 28a en walk i mitt hem waer det blifwer, mår di för

husem blifve mogna) skulle vi bann namn i en dem, för
tillvaratop i en burtke för att använda mot tandvärk. Så

den tiden fanns ingen tandläkare, men tandvärk var här
alldeles vanligt. När den så blev för varå tops der förpödder

i en panna der lades en thesked bolmörttopp på 20 skalle
vi alla 3 gaffa över pannan så länge de hökte, den kallades

vi men kunde vi då samma så kunde hända att man vi valmörk
var tankvärken bort. Om någon av huets folk gick till

vi vore inalles 12 personer med tjänare och alla min famer
inläkare, som var vår husläkare och var allt i allem.

De böden mycket avan lade hon på ett huseingepålatu tillhet
av husing och vidermyöt men hon ville hölet den afvullmaga

till av sig själv. När den så blev gul i toppen tog hon hal
på den med en knäppmål sin gorda husem tillman av natten

men der hade godlyte bedöning för att huse till, men hon behöve
den att var för ginge var den borta, aldrig tillställe der mögenfinge.

3

3758

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Midssommaraften plockade vi alltid Sant Hans örter
 di växte hemma i skogen, det var en enkel mörkgul blomma
 stor som våra vita margareta blommor di torkades och gömdes för
 framtids behov. Vi samlade också blad av flyggrönn som ab-
 tokades. Flyggrönn var för di gamle ett underbart träd för di
 växte i ett annat, di gamle murkne pilarna försvinner
 mer och mer, men jag vet var der står en stor pil med en
 vacker rönn uti full med vackra rönnbärsklaser, jag
 skall försöka få ett fotografi av den, som jag kan sända ni
 igen gång senare. På 79 fällde min far en sådan stor pil
 som innehöll en rönn ^{pil} den var så murken så den nästan
 föll sönder av sig själv, inuti pilen hade rönnen ett själv
 vuxit hål, ett stycke från roten hade stammen delat sig
 i två lika stora grenar och hade följt den murkna stammen
 innersidor till en trängre öppning der hade grenarna växt
 samman igen hålet var så stort att ett 2 eller 3 års barn
 mycket väl kunde krypa igenom, far skalade grenverket

Flyggrönn.

Skåne
 Gagnef
 Vällar
 1902
 och gjorde det så. Så kom han hem till mig och bad mig
 taga vara på det. Han visste att det var så bra om barnen
 voro kläna eller hade Engelska sjukhan o låta dem krypa i
 ett sådant självvuxit hål. Jag tog grenverket och lade upp
 på vinden, der låg det i över 30 år utan att varken mina
 eller andras barn kröpo igenom det. När vi så flyttade ifrån
 den gamla gården 1911 tänkte vi inte på att få de med så nu
 är de inte mera till. Var der någon som hade eksem på
 händerna skulle di tvätta sig med ny osiltad mjölk
 och gå tiggande ut och slå det till en hyllbuske med ord
 skälla hyllen men skälla inte mig det skulle di säga tre gånger
 så blev de nog alltid bra. Island kunde barn få eksem
 som inte ville läkas di trodde di var men. Di sände då ut
 en gumma som skulle tigga flashbitar, var det en flicka som
 hade men skulle hon tigga av mig som haft poftkan först, eller
 det var en pojke som var dålig skulle det vara tvärlom det
 skulle vara mig för der var alltid mig slags men.

Errog. sjukdom

Eksem.

5

Det var alltid folk man var bekant med både gumman
som tiggde och den som skulle ha det. Jag vet inte mer än en
gång di tiggde av mig det var till en liten flicka, de var i
början av 80-talet. När så gumman kom hem med di 9 fläsk
bitarna lades di i en panna i stektes. Det flöt som blev när
den skulle den sjuka smörjas med, om det hjälpte hörde jag
inte talas om. De var mera tron som skulle åstadkomma undret.
För trodde di när någon fick värk eller annars blev ovanligt
sjuk att di hade kommit för mänting antingen i vådret eller
också att någon stygg meniska hade gjort dem något illa, därav
de enda som hjälpte att röka med trollrökelse. Der togs glöden
i en panna lades trollrökelse på, gick omkring den sjuke
3 gånger på det ena hållet 3 på det andra. Om inte det
hjälpste var der en gumma som kunde stöpa över dem med
kyrdebly, farmor talade om att en pojke fick ont i ett ben så stöpte
gumman stöpa över honom de rökade komma en drappe smått bly
på bara skinn et så han hoppade till, seså så gumman nu för de onda
sin väg

Rökelse

Kyrdebly.

Skane
Rogge
Välhus
1933

1918 J. Hansen Olson
Päris
ber 15 Karna Åkardottir
P. 1792. Välhus

6 Alla sår stora och små behandlades med en salva som hette
gassemygesalva som de själva lagade till, den köptes på Apoteket
tre sorter de hette Silverglitt. Blyvitt. Gassemyesten, allt pulve-
riserat. Lika delar av varje sort tömdes i en burk, deruti hälls
lite renad bomolja de rördes samman till en smidig salva så
den var passelig att smörja med, den var mycket bra såren läkte
normalt och fort. Bindlar hade vi av gammalt mjukt hemväft
linne. Andra bindlar och vadd kände vi inte till den tiden.
För sår och slag som blev ömt och svullet lades linneklappor doppade
i ättika! och Brännvin tills det ömma hade satt sig. Rätt ofta Halsfluss
hade vi halsfluss, först smordes halsen med fördelande linne-
sen kardades svart ull och lades på ett snippakläde, sen smula-
des rätt mycket hel kamfer ovanpå ullen, så bands klädet
om halsen, var halsflusen mycket envis kunde de hånda vi
fick smula på lite mera kamfer. Men för det mesta var
sjukdomen över på tre eller fyra dagar. De gick alltid
ut på billiga ordinationer för i tiden.

Landskap: *Skåne*Härad: *Luggude*Socken: *Välluv*Uppteckningsår: *1933*Upptecknat av: *Johanna Olsson*Adress: *Marichem, Påarp*Berättat av: *Karna Rhesdotter*Född år *1792* i *Välluvs socken*

Uppteckningen rör	<i>508.</i> <i>Öj bra skått vatten i bäck. 2.</i>
	<i>Barnet före dopet. 2.</i>
	<i>Bot för tandvärk. 3.</i>
	<i>Bot för bölder. 3.</i>
	<i>Plygrön. 4-5.</i>
	<i>Bot för ing. sjukdom. 5.</i>
	<i>Olika medel mot chsem. 5-6.</i>
	<i>Rökelse mot sjukdomar. 6.</i>
	<i>Kyrkobly mot sjukdom. 6.</i>
	<i>Läkbehandling. 7.</i>
	<i>Behandl. av stötar o. slag. 7.</i>
	<i>Medel mot halsfluss. 7.</i>